

Začínala Beruškou v Terezíně

Paní Jana Urbanová jako dítě poprvé hrála divadlo v Terezíně, kde zažila krušný konec války, stejně jako poválečnou dobu, kdy trvalo poměrně dlouho, než se podařilo dát rodinu zase dohromady. Kromě této válečné zkušenosti jsou její vzpomínky unikátní i tím, že byla na Hronově poprvé už bezprostředně po válce, a dokonce vzpomněla i na to, že se zde účastnila recitační soutěže, než byl festival poezie přenesen do Prostějova. Její zajímavé povídání by bylo možné poslouchat hodiny, ale nakonec bylo třeba vybrat jen útržky vzpomínek věnované amatérskému divadlu.

Váš osud je skutečně unikátní. Zopakuj aspoň základní fakta: tatínek byl lékař, s nímž jste se dostala do Terezína, kde jste byli do konce II.světové války. Jak jste vnímala toto prostředí, které vás přitáhlo k amatérskému divadlu?

Děti si zvyknou na všechno, ale já mám dojem, že my jsme tam ztratili dětství. Už i tím, že jsme byli odděleni do rodičů. Já od maminky, protože maminka byla árijska, nešla od Terezína, ale mě odvedli společně s tatínkem. Nebyl to rodinný tábor, byli rozděleni muži, ženy a děti, takže já jsem se společně s dalšími dětmi dostala do hejmu na náměstí vedle kostela, kde byla velká místnost s palandami kolem zdí, které byly třípatrové. V každé kóji nás bylo nejméně dvacet, a nejstarší holky se o nás staraly. Jedna z mých vzpomínek je taková, že jsme se na začátku „ve šlajsně“ musely svléct donaha a dostaly jsme injekci pod klíční kost. Nikdy jsme se nedozvěděla, do to bylo za injekci. Pak si pamatuji, jak jsem onemocněla, a pak v horečkách viděla nad sebou holčičku s ešusem, která mi říkal: Musíš jíst, jinak umřeš.

Jak jste se v tomto prostředí dostala k divadlu?

Bylo to někdy na konci února, kdy se začalo proslychat, že do Terezína přijede komise Mezinárodního červeného kříže, protože to místo nebylo vedeno jako koncentrační tábor, ale že Hitler daroval Židům město, které žije svým normálním životem, jenom za hradbami. Takže se začaly dít věci. Na-

Grand interview

instalovaly se tam obchody, a všichni jsme dostali terezínské spořitelní knížky a peníze. Jednoho dne přišla k nám do hejmu krásná paní a řekla nám, abychom k ní chodily po jedné, že nemusíme mluvit, ale abychom si představily, že máme mističku jablek a jedno jí podáme. Pak nás rozdělila napravo a nalevo, a já jsem se dostala do skupinky, kterou si

ta paní odvedla. Ukázalo se, že velmi rychle musíme nacvičit divadlo. Byla to herečka vinohradského divadla, která po válce odešla do Izraele, Váva Schönová. Napsala scénář ke Karafiátovým Broučkům. Bylo to absurdní, že židovské děti mají pro nějakou komisi předvádět v Terezíně hru, jejíž základ napsal evangelický farář, ale ona to měla promyšlené. Bylo to vymyšlené s tanci, zpěvem a orchestrem, který řídil pozdější dirigent Národního divadla Robert Brock. Leitmotivem byly písnička Přijde jaro přijde, která pro nás tehdy znamenalo hodně, protože to byla taková naděje... Tanečnice byly holky kolem patnácti šestnácti, já jsem dostala roli Berušky. Začaly jsme to nacvičovat, ale protože jsme neměly vůbec žádnou edukaci, protože židovské děti nesměly chodit do školy, Váva nám celý text předříkávala a učila nás zpaměti. První představení jsme odehráli před vedením tábora, pamatuji si černý prázdný sál, kde ve tmě svítily jen světylka zapálených cigaret. Podruhé to už bylo s publikem, před komisí, pak přišel jeden z Němců, vzal mě a Květušku Goldschmiedovou, která hrála Broučka, za ruku a odvedl nás k té komisi. Oni nás pohladili po vlasech, řekli: "schön, schön" a zase nás vrátili zpátky. Bylo to pro mne neuvěřitelně krásné, a navíc to byl zážitek osobní v tom, že se to odehrávalo v Sokolovně, kde bylo jeviště a my jsme zkoušeli na střídačku s dospělými, kteří připravovali Hoffmannovy povídky Tam bylo hodně hudebníků a zpěváků, tu operu řídil

pokračování na straně 2

Co mě napadá

Buďte antivirem...

Devadesátý Jiráskův Hronov probíhá v čase koronavirovém, v čase, kdy tento virus mění svět. Od příjezdu prvního návštěvníka JH 2020, ba od chvíle ještě mnohem předčasnější, je však zřejmé, že světu virus nevládne. K mé velké radosti mu stále vládou lidé.

Možná si tímto tvrzením nabíhám na vidle: z čeho se to raduješ, naivní člověče, mohou mi klást otázku pacifisté, ekologové, stoupenci nejrůznějších „ismů“...

Dobrá, couvnu o krůček: alespoň v Hronově těchto dnů je svět divadla v rukou divadelníků.

A to je v souvislosti dvou „devadesátek“ asi ze všeho největší důvod k radosti. V roce 1990 (tedy přesně 44 dnů před jeho prvním okamžikem) se k vládě nad Českou republikou důrazně přihlásili lidé, kterým byla vláda věcí jejich odepřena.

Slova Modlitby pro Martu: „Teď když tvá ztracená vláda věcí tvých zpět se k tobě navrátí, lide, navrátí,“ jsou, milí divadelníci, velice zavazující. Protože v sobotu odpoledne byla v někdejší hronovské papírně z roku 1821, kterou koupil v roce 1890 mlynář Karel Novotný, děda sourozenců Čapkových, otevřena výsta-

va předválečných kreseb Josefa Čapka. Kdeže jsou ty souvislosti?

Stále platí, že nejlepší divadelní představení je takové, které se dotkne doby, ve které se odehrává. Ať pojednává o čemkoli. Jak je shora psáno: virus se snaží ovládnout svět lidí. Ale pozor: vedle těch virů mikrobiologických existují ještě další: virus moci, virus mamonu, virus blbosti a nekritického myšlení, virus vlezdoprdelkovství a řada dalších.

Milí divadelníci, buďte jejich antivirem. A na výstavu kreseb Josefa Čapka určitě jděte. A bděte.

S úctou k vaší práci Ladislav Vrchovský

Jak to vidím...

Co je nového?

Když jsem loni usilovně přemýšlel nad rubrikami, jimiž bych se mohl v rámci Zpravodaje zabývat, napadlo mě, že jedna by se mohla věnovat zpravodajství. Paraziticky by se přisála na zpravodajství již existující, etablované, křivožově zdrojované a toto by následně vtipně interpretovala. Účastník festivalu by tak byl přiměřeně informován, témata se nabídnou každý den sama. Nápad to byl skvělý, rozumějte můj. Realizace však, jak tomu u dobrých nápadů narmoze bývá, vážla a vážne dosud.

První problém spočívá v tom, že festival se koná v okurkové sezóně. A tak se dozvídáme, že myslivci odstřelili o třetinu divočáků více, Evropa stárne a s ní i zaměstnanci, hvězdy slaví mezinárodní den kojení. To je přesně ten druh informací, které vám se zaujetím vypráví protějšek na zaručeně posledním rande. Snad by se lepšího efektu dalo dosáhnout mírným promícháním... Evropa stárne a s ní i divočáci, myslivci slaví mezinárodní den kojení, hvězdy odstřelily o třetinu zaměstnanců více. Pokud se vám zdá, že informační hodnota článků by tím utrpěla, jste buď nezlomní idealisté nebo hnidopiši a nikdo vás nemá rád. Ve druhém případě ani vy ne.

Druhý problém se v plné síle objevil letos. Není zprávy po covidu. Bez dramatických čísel, bez protichemických obleků, bez každodenních tiskových konferencí oznamujících, že lichá kadeřnictví musí už včera zavřít a sudá stříhat od úplňku pouze přes internet, bez Schrödingerových roušek. Ale nelze vstoupit dvakrát do stejné řeky a druhá vlna to bude mít o mnoho těžší. Lidé kupující rohlík v plynové masce už zkrátka nikoho nezajímají. Práh vnímání se opět o něco zvýšil, tentokrát možná kamsi nad úroveň stropu, čímž úzký prostor, kudy k nám mohla proniknout jakákoli zpráva, zanikl.

I kdyby však předchozích problémů nebylo, zlatým hřebem do rakve nápadu se zpravodajstvím je skutečnost mnohem silnější a radostnější. Jsme na Jiráskově Hronově, a tudíž by nám překotné dění vnějšího světa mohlo vlézt zcela a kompletně na záda. Tam však dobře usazená sedí opice ze včerejšího Tritonu, takže smolík, milé aktuality. Festival je ideální příležitost nechat práci v práci, starosti starostům, ratio... rackům? Zahodme ty internety a vnímejme svět deset dní jen prostřednictvím umění. Co k nám přes umění nedosáhne, nemá právo okupovat naši mysl. Během festivalu ne.

Jan Duchek

pokračování ze strany 1

Hanuš Thein, a můj tatínek zpíval ve sboru, takže jsem se sním konečně viděla. Dodnes netuším, zda ta komise, která přijela z Dánska, tušila, že to je všechno jen kamufláž. Ale asi něco věděli – protože pak přijely na náměstí bílé autobusy a odvezly všechny dánské vězně. Takže to možná bylo něco za něco.

Dramatický osud vás pronásledoval ještě nejakkou dobu po válce, než se rodina znovu sešla. Jak to bylo dál?

Když jsme s konečnou setkali i s tatínkem, ozvali se mu z místa, kde působil před válkou, tedy z Oseku u Duchcova, kde široko daleko nebyl lékař, protože to byly Sudety. Maminka nechtěla, protože na to místo měla špatné vzpomínky, ale otec se tam vrátil a ordinoval tam až do dne, kdy zemřel. Taky tam začala dělat divadlo, protože tam začala česká škola. Já jsem byla schopna odříkat mu celé ty Broučky od začátku do konce právě proto, že nás ta Váva učila všechny najednou. Tak jsem mu to celé nadiktovala, namalovala, jak vypadala scéna a kostýmy, a tak Broučci byli prvním představením, které se po válce v Oseku hrálo. Táta tam založil dětský i dospělý soubor, kde jsem hrála a později tam začal hrát i můj budoucí muž. Protože nebyla televize, všude byly amatérské soubory.

Amatérské divadlo vás tedy nikdy neopustilo?

Když jsem začala chodit do gymnázia v Litvínově, seznámila jsem se se spolužákem, který s námi za-

čala hrát divadlo, a já si ho po letech vzala. A dělá to divadlo se mnou dál. Zpočátku i hrál, ale teď už hraje jen malé role, ale pomáhá mi manažersky, protože já nejsme schopna si sama organizovat všechny ty smlouvy, zájezdy, propagaci. Je to teď složitější, dřív to bývalo tak, že se hrálo jednou dvakrát doma, a pak se připravilo něco nového, dnes pokud nemáte dvacet repríz, nevyplatí se to. Je dobré, že si lidi navyknout hrát v různých prostředích, umějí se pak lépe přizpůsobit tomu, kam nás pozvou. Hráli jsme dokonce v Hronově, v prvním roce po revoluci, 1990 Přelet nad kukaččím hnízdem.

Neberete si tedy snadné tituly...

Já se trochu bojím veseloher, moc je neumím. Velký zážitek byl pro mě, že jsem získala odvalu, a jako jediný amatérský soubor jsme dělali Havlovo Odcházení. To byla krásná práce, hrozně ráda na to vzpomínám. Dostali jsme se s tím na krajskou přehlídku, ale pak hlavní představitel zemřel. Posléze jsme byli požádáni, abychom to hráli na výročí republiky v roce 2018 v New Yorku v Českém domě, ale já jsem už neměla toho Pepička – a protože je pro mě amatérské divadlo i hodně citová záležitost – nechtěla jsme to znovu přezkušovat s nikým jiným. Ale protože termín byl blízko, tak NIPOS navrhl, ať uděláme českou klasiku. Nastudovali jsme tedy Maryšu, kterou hrajeme dodnes a tu jsme představili v New Yorku. Jinak jsme si zahráli i v Chorvatsku nebo v Rakousku.

Jana Soprová

Křest Almanachu

V podvečer se odehrál na schodech Jiráskova divadla křest Almanachu k 90. výročí Jiráskova Hronova, za přítomnosti několika „sudiček“. Podařilo se zajistit opravdu kvalitní křtitele – profesora Jana Císaře, který napsal hlavní stať Almanachu, a jeho ženu Miroslavu Císařovou, která při křtu prozradila, že o zadání a realizaci textu s profesorem doma hodně diskutovali, až se málem rozvedli... Ale vše dobře dopadlo, manželství vydrželo a zbrusu nový Almanach je na světě. Pan profesor řekl: "Vše, co jsem chtěl říci, jsem už napsal – tak čtěte!" Tím, kdo to vymyslel, je dr. Milan Strotzer, dlouholetý programový ředitel JH. A celou věc samozřejmě podpořila ředitelka NIPOS Lenka Lázňovská. Almanach si zájemci mohou zakoupit v Informačním středisku a také na stánku na schodech, kde divadelní publikace nabízí už tradičně Magda Mikešová. *jas*

Seminář SČDO

Letošní diskusní seminář SČDO, od ostatních seminářů zřetelně oddělený, odstartoval včera, už několikátým rokem pod vedením dramaturga **Zdeňka Janála**. A byl to start poněkud netradiční. Na rozdíl od sobotního ministerského setkání na radnici, kde se připojelo šampaňským nealkoholickým, zde byl přípitek s bublinkami opravdu nefalšovaný. Abyste rozuměli, šampaňské na oslavu života, přátelství a také Ceny ministra kultury přinesla **Jana Urbanová**, dlouholetá účastnice (a pamětnice) tohoto diskusního klubu. A měla také funkci nedělního „vykopáče“. Nebudu zastírat, věkový průměr věrných účastníků semináře je o dost vyšší než v jiných seminářích a snižuje jej v podstatě jen lektor, dramaturg Městského divadla Most Zdeněk Janál.

A tak jsem po přípitku chvíli sledovala, jak to v semináři SČDO chodí. Dělá se tu – postaru – poctivá docházka, o „čárky“ za účast se stará pan Kejzlar. A pak přichází vykopáče dne, který se každodenně mění, aby uvedl vybrané představení („musíte vydržet mluvit dvacet minut!“), které

se bude hodnotit. Tentokrát se tedy role ujala paní Urbanová, již bylo přiděleno představení karlovarského souboru Studio D23 a inscenace hry Tomáše Svobody **Srnky**. Tenhle seminář probere celý divadelní artefakt do nejmenších podrobností, s velkou důkladností a snahou dobrat se pravdy, o čem to opravdu je a jak se konkrétní představení povedlo či nepovedlo a proč. Je to možné právě z toho důvodu, že mnozí z účastníků viděli inscenaci v různých představeních opakovaně (konkrétně u Srnek byl rekord sedmi viděných představení!).

Kritika je opravdu důkladná a hodnotí se opravdu, ale opravdu všechno. Zdeněk Janál diskusi lehce moderuje, ale svůj názor nevnucuje. Sem tam hodí otázku a zdejší účastníci jsou zvyklí diskutovat, takže rozpačité ticho nehrozí. Zaujatá diskuse, kde chvílemi dojde i na vzpomínání, ubíhá plynule a kritické energie je stále dostatek. Je to zkrátka seminář onoho starého typu, který by leckomu z mladších dnes přišel už trochu pasé, ale je zřetelné, že diskutujícím je spolu dobře – protože mají společnou vášeň: amatérské divadlo.

Jana Soprová

Jak to vidím...

Je (dětské) divadlo manipulativní?

Dětské divadlo v sobě chtě nechtě nese vždy určitou citovou vazbu, předpoklad, že budeme vnímat ostřeji, empatičtěji. Podobně jako u zvířat, když na vás uprou ty své bezelstné oči... Proto patrně vzniklo rčení, že děti a zvířata na jevišti nepatří. My Češi jsme až přehnaně hákliví na jakýkoli patos, a jakmile se objeví cosi, co dokáže zasáhnout první signální, bezprostředně dojmout, je to nemilosrdně nazváno kýčem a manipulací s dětmi. Nicméně, každé dítě, které zažilo v dětství společenství stejně zaujatých (a to pro jakoukoli činnost), ale i konkurenční prostředí, které nutí neustále se zlepšovat, má – a jako bývalá učitelka jsem o tom přesvědčena – daleko příznivější start do života, lépe probuzenou fantazii a smysl pro nutnou disciplínu, nežli ti, kdo si nic podobného nevyzkoušeli. Je jasné, že toto tvrzení může u někoho vzbudit nutkání polemizovat. Tohle mě napadlo při sledování představení **Tanečního studia Light**, které zdaleka není přijímáno tak jednoznačně, jak jsem se domnívala. Stejně jako se nenechají ve svých názorech zvíkat „odpůrci“, já se jednoznačně hlásím k příznivcům práce Lenky Tretiačkové. Práce studia je v každém případě nejen záslužná, ale hlavně poctivá v tom, že dětem není jen předkládána režisérská ctižádost, manipulující a nutící je do vyjádření pro ně nepřírodných a neautentických. Naopak, jsou jim nabízeny možnosti a spousta podnětů. Zkrátka PRÁCE, jak ji patrně zažijí v dospělosti (a je zajímavé, že argument, že jsou dospělí herci manipulováni režisérem, se nevyskytuje zdaleka tak často!). Možná, téma k zamyšlení...

Jana Soprová

Nahlédnutí
za oponu seminářů

Co na to tvůrci

„Všechno má svůj čas,“ říkají protagonisté inscenace *Gedeonův uzel*.

Proč hrajete právě tuhle hru?

Eva Jakubcová: Hru jsem objevila díky Liborovi Ulovcovi, který mi zhruba před šesti lety poslal nějaké synopsis tohoto dramatu. Líbilo se mi to, ale bylo to v angličtině. Od kamarádky jsem si to tedy nechala přeložit a zjistila jsem, že to chci dělat. První inscenaci jsem odehrála právě s tou kamarádkou, která hru přeložila. Hráli jsme ale pouze čtyřikrát. Pak kamarádka řekla, že ji to nebaví.

To byla škoda, nebo ne?

Všechno má svůj čas. Po čtyřech letech inscenace opět vykvetla. Libor mi celou dobu říkal, abych si našla herečku a inscenaci obnovila. Moc se mi do toho nechtělo, dvakrát jsem to zkusila a vždy to na něčem krachlo. Až jsme jednou v Bítýšce měli festival a Klárka Havránková na něm vyhrála cenu za nejlepší ženský herecký výkon. Napadlo mě, že bych roli mohla nabídnout právě jí. Víím, že je výborná herečka. A zároveň mě napadlo, že by to mohl režisrovat Libor. Víím přece, jaké věci dělá. Oslovila jsem tedy oba dva a oni souhlasili. Když člověk moc tlačí na pilu a něco hrozně moc chce, tak to zrovna nejde. Všechno má svůj čas.

Hrajete o závažném tématu...

Když hrajete stále komedie a chcete jít do něčeho hlubšího, jít na vyšší úroveň a užít si divadlo jinak, těžké téma se k tomu nabízí.

Libor Ulovec: Byla to také příležitost zahrát si pěknou komorní psychologickou hru pro dvě herečky. Mohu říci ještě jednu zajímavost ke vzniku inscenace. Díky tomu, že byla hra přeložena Jarmilou Hanzlíčkovou, začal ji Aura-Pont nabízet. A dnes se díky tomu již hraje i na profesionálních scénách. Hraje ji například Vilma Cibulková s Kateřinou Hrachovcovou v rámci souboru SpoluHra. Díky divadlu Prkno se tak na česká jeviště podařilo uvést zajímavou inscenaci.

Hrajete přesný překlad?

Eva Jakubcová: Hra byla původně několikanásobně delší, než je teď. V originále to mělo sto dvacet stran.

Libor Ulovec: Americká hra je velmi ukecaná. Něco se naznačí, pak se to zahraje a pak se o tom ještě promluví. Taková místa jsme proškrtali a shodou okolností se nám podařilo, že hru hrajeme v reálném čase. Na to jsme přišli až v průběhu zkoušení. Ve hře se několikrát zmiňuje, kolik uběhlo času, a podle této časové osy se opravdu pohybujeme. Hra je původně napsaná na dvě hodiny. Pohráli jsme si tedy i s dramaturgií.

Jaké jsou na zvolené téma reakce veřejnosti?

O kvalitě školství se ve veřejném prostoru často diskutuje.

Divadlo Prkno Veverská Bítýška Johnna Adams: Gedeonův uzel

Zauzlený jazyk

Známa gastronomická pravda je, že žádné jídlo nemůže být lepší než nejhorší použitá ingredience – proto se například nevyplácí kupovat horší víno s tím, že se kdyžtak použije do vaření. Domnívám se, že *Gedeonův uzel* v sobě jedno takovéto druhu – až třetířadé víno nese, což dosti ovlivňuje úroveň inscenace divadla Prkno, jíž přitom nelze upřít řadu kvalit.

A protože jí řadu kvalit upřít nelze, není důvod jimi nezačít. Předně: inscenace je zasazená do pěkně vymyšlené scény s citem pro detail, výzdoba nástěnky působí nesmírně autenticky a vtip mají i stylově zmuchlané programy s vizáží listu vytrženého z linkovaného sešitu. Libor Ulovec (což není žádné velké překvapení) ovládá režijní řemeslo, vymýšlí herečkám spousty průběžného jednání a vede celou věc citlivě. A konečně obě dámy mají nesporné jevištní kouzlo a charisma, díky němuž s nimi člověk hodinu v divadle stráví upřímně rád.

Vnímavější čtenáři patrně již poznali, že se text mé recenze blíží k nějakému ALE. Je tomu tak. Musím ještě předeslat, že se v mém případě může jednat o nemoc z povolání (jsemť divadelním překladatelem, redaktorem a nastupujícím doktorem Ústavu translatologie FF UK), ale během celého představení se mi v kapse otevírala červená

propiska. Mám za to, že překlad je natolik kožený, že se bez důkladné redakce vůbec neměl dostat na jeviště. Z pouhého poslechu se zdá, že větná stavba namnoze věrně kopíruje tu anglickou, nutí herečky do zcela nepřírozeně křečovitých formulací a patrně i významově zkresluje: to klíčové slovo, o něž se celou dobu hraje, sice anglicky zní „story“, ale překládat by se v tomto případě mělo nikoliv jako „příběh“, ale jako „povídka“. Nic z toho není žádná tragédie, jde o běžné porodní bolesti začátečnických překladů, a pokud bude mít překladatelka a/nebo soubor chuť do textu ještě hrábnout, zcela vážně nabízím, že to dobrovolně zrediguju (kontakt poskytnete redakce).

Opakuji, že se možná jedná o nemoc z povolání, ale domnívám se, že s takovýmhle vínem se opravdu dobré burgundské hovězí uvařit nedá. Mohli bychom se sice ještě ptát, zda se Corryn v podání Evy Jakubcové stylizací opravdu blíží ironické intelektuálce a zda by přeci jen neprospělo najít pro bolest obou žen nějakou dynamičtější polohu než jen vytrvalé trpělivosti, ale opravdu se domnívám, že tady je jádrem problému neopracovaná surovina. Coby milovníku tohoto typu pravidelné činohry mi to je opravdu upřímně líto.

Michal Zahálka

Co na to kritika?

Rozetnutí Gedeona

Hra současné americké dramatičky Johnny Adamsové **Gedeonův uzel** měla premiéru v říjnu 2011 v broadwayském Access Theatre a od té doby byla uvedena na mnoha amerických jevištích. U nás se poprvé objevila v roce 2015 v Divadle Prkno z Veverské Bitýšky v režii Víti Jakubce a v překladu Jarmily Hanzlíčkové, která v této české premiéře ztvárnila zároveň roli matky Corryn. O dva roky později uvedl Gedeonův uzel v pražské LaFabrice spolek SpoluHra v režii Petra Strnada a velkou pozornost v ní získala Vilma Cibulková v roli učitelky Heather. Do třetice se teď toto intimní drama pro dvě herečky objevuje znovu ve Veverské Bitýšce a v Divadle Prkno, tentokrát v režii Libora Ulovce.

Autorka Johnna Adamsová nás ve svém textu zavádí do učebny základní školy a rozehrává před námi setkání učitelky s matkou jednoho z jejích žáků. To by samo o sobě nebylo nic zvláštního. Záhy však zjišťujeme, že okolnosti jsou tragické. Po krátkodobém vyloučení ze školy totiž chlapec spáchal sebevraždu a jeho matka se rozhodla namísto truchlení pátrat po motivaci zoufalého činu. V reálném čase se tak před námi otevírá takřka detektivní skládanka, ve které se jako ve smyčkách zašmodrchaného Gordického uzlu mění oběť v možného tyрана, dětská láska v krutou žárlivost, vynořují se motivy homosexuality, postoje k umění, svobody, viny, soudu nad životem člověka i zvířete, ale i dystopické agresivní vize markýza de Sade

z páté třídy. Už tato změť sama o sobě tvoří koktejl vpravdě výbušný. K tomu, aby všechny ingredience držely pohromadě, a hlavně, aby se bezesporu silná výchozí situace mohla ve svém tragickém rámci zúročit, chybí však dramatu dostatečně funkční struktura a motivace postav, která by nedovolila pouhé klouzání po povrchu a neprováděla by nás za katarzí krkolomnou cestou, včetně téměř absurdní poslední zákruty.

Kvality textu jsou jedna věc, inscenační vklad režiséra a herecké výkony věc druhá.

Obě protagonistky předvedly vynikající, citlivé a přesné výkony, s jistotou proklíčkovaly nástrahami přepjatých emocí a i problematické pasáže textu dokázaly uhrát s velikou grácií. Klára Havránková v roli Gedeonovy matky přesně oscillovala mezi urputností a zoufalstvím, se kterým se, stejně jako s jímavou naléhavostí, dovolává pravdy. Eva Jakubcová coby učitelka Heather zase s precizně dávkovanou odměřeností ukázala svou uzavřenou hrdinku, ukrývající nervní záblesky výčitek svědomí. Neokázalá režie Libora Ulovce dobře pracuje s intimním rázem textu, inscenace drží napětí, neuchyluje se k vnějškovosti a drobné textové úpravy vycházejí vstříc sevřenosti celku. Hra Gedeonův uzel se zdá být smyčkou těžko rozseknutelnou. Především díky skvělým hereckým výkonům obou dam se jí však v této inscenaci podařilo rozhodně zdárně povolit.

Jana Slouková

Co na to kritika?

Klára Havránková: Reakce jsou poměrně dobré. Hodně dané téma vnímají ženy. Jsou to matky a situaci vnímají jako sobě blízkou. Mohou mít problém se šikanou svého dítěte nebo znají učitelku, která nemá některé dítě ráda. Občas se stane, že přijdou po představení a říkají, že něco podobného zažily. Je pro mě úžasné dělat něco takového, co lidé intenzivně vnímají. Ale setkali jsme se i s pohledem diváka, který říkal, že to bylo krásné, ale už to nikdy nechce vidět. Je to téma, které si ne každý dokáže zpracovat tak, aby si domů odnesl pozitivní zážitek. Z mého pohledu jsou však reakce publika většinou dobré.

Vytvořili jste úspěšný tým. Chcete v tomto složení pokračovat v nějaké další inscenaci?

Eva Jakubcová: To se uvidí.

Libor Ulovec: Na nic se nedá tlačit. V této konstelaci to nebude úplně jednoduché. Ale nějaké plány máme. Zatím jsme to dělali tak, že jsme se sešli jednu sobotu, něco jsme nazkoušeli a povídali si. Pak jsme se čtrnáct dní neviděli a holky si to zkoušely samy. Naštěstí jsou obě od Brna. Po čtrnácti dnech jsme se opět sešli a pokračovali dál. Režijní práce tedy byla jiná, než standardně bývá. Uvažujeme o tom, že já a Eva bychom hráli a Klárka by režiovala. Zatím si však nedokážu představit, jak to skloubit. Jestli z toho něco bude, zatím nevíme.

Honza Švácha

Co na to diváci

Viděl jsem velmi silný příběh, ve kterém dvě protagonistky rozehrávají tajemnou hru, která je pro mě ovšem místy problematická ve vyznění jednotlivých scén a držení linie jednotlivých postav. Myslím si, že závěr by mohl být přesnější ve sdělení. Myslím si, že konec se jim nevyvedl.

Jindřich Políška, Praha

To už nebylo herectví, ale život, autentické prožívání. Asi dost diváků muselo jít po představení na panáka.

Petr Haken

Pokus o proniknutí do textu hry na základ prvoplánového vnímání slov je cest nikam. Tahle hra je o absolutním míjení se. Obě herečky hrají věrohodně, s obrovským emočním nasazením a zároveň s vědomím významu slov. Velmi silný zážitek.

Ladislav Vrchouský

Opravdová bolestná témata, která musí každého zasáhnout. Výborně herecky i režijně provedené. Takové divadlo – si myslím – má smysl.

Sylvie Nováková

Výborně zahráný a skvěle režirovaný emotivní kýč.

Jan R.

Co na to tvůrci

Na pár slov s Lenkou Tretiagovou

Vy jste do Hronova přivezli hned dva projekty, z nichž jeden vznikl loni k výročí republiky a ten druhý je zcela současný. Vezmeme to popořádku – jak vznikaly?

Tak nejprve Republika...

Já jsem si Havlovu hru Zítra to spustíme nevybrala, vůbec bych si netroufla sahat na ty texty a dokonce je dětem vysvětlovat. Jednalo se o výzvu Knihovny Václava Havla k studentskému projektu. Tak jsem si řekla, že výzvy se mají přijímat a šli jsme do toho. Hodně jsme se s tím prali. Vůbec jsme nemohli najít klíč, jak celou věc uchopit. Měli jsme několik odborných a historických přednášek, protože jsem zjistila, že je spousta věcí, které jsem nevěděla ani já. Nakonec jsme uchopili klíč té absurdity tak, že lidé přijali novou republiku daleko dřív, než přišlo oficiální vyhlášení. S tím jsme si hráli: kdo to způsobil a jakým způsobem. Pak jsme měli hrozný problém v tom, že Havlovy texty dětem neplynuly z pusu. Nakonec jsme si pomohli tím malým rozumbradou. Jmenuje se Vítek Gajdoš, je vzhledem malý, ale je mu už jedenáct let, je velmi inteligentní, takže chápe celou podstatu a myšlenku, a z jeho pusu nezní ty texty pateticky nebo divně. Ztvárňuje zkrátka neposednou Rašínovu myšlenku. To, co nešlo z pusu Rašínovi, protože je víc tanečník než herec, šlo velmi dobře z pusu tomuto rozumbradovi.

V Republice účinkuje 24 dětí, jak se zvládá takové množství účinkujících.

V Havlovi je jich minimum... Někteří už jsou skoro dospělí, a protože všechny učím od čtyř let, je tam vlastně obsažena zkušenost jejich a moje, i ta vzájemná.

Vzniká až rodinné společenství... Jistě tráví ve studiu spoustu času?

Tráví tam čas přiměřený. To, co dělá velké vztahy, které na jevišti samozřejmě vidíte, je společná doba, kdy cestujeme po světě. Takže jsou spolu skoro pořád. Teď, kdy jsme nemohli vyjet do zahraničí, strávili jsme společně aspoň týden v Orlických horách. Na takových soustředěních vzniká to hlavní, co z nich dělá skupinu.

Máte dost rozsáhlou zkušenost se zahraničním vystupováním. Zajímalo by mě, jak na vaše inscenace reagují v cizině. Z mého pohledu volíte témata časová a zároveň zajímavě viděná očima dětí. Ale netuším, nakolik jsou srozumitelná jinde.

Jak co. Havla jsme hráli v Americe v San Francisku české menšině přímo v den, kdy slavili výročí republiky. Oni byli přímo nadšeni, protože tam trochu zamrzl čas. Čili jsme se jim trefili přesně do vkusu jak pojetím, tak hudbou. Pak jsme měli hrát v Číně, hodně jsme upravovali, protože to politizování v inscenaci zaznívá a Havlovy texty by mohly samy o sobě vzbudit podezření. Ale to je specifické téma. Ostatní věci většinou mají větší úspěch v cizině než u nás. Lidi hodně obdivují dis-

Taneční studio Light Praha Republika na nás čeká aneb Kde domov můj Modlitba (za černé duše)

Dějiny světa v záblescích

Taneční studio Light málokdy sází jen na dětskou hravost a pouhou kalkulaci s dětskou roztomilostí (i když je pravda, že ta záplava rozmanitých dětských typů na jevišti vždy až zaskočí), ale velmi často reflektuje nějaké výrazné společensko-politické téma. Viděno (jakoby?) očima dětí, a navíc ztvárněno především pohybovou zkratkou, či propracovanými sborovými tanečními choreografiemi, je materiálem pro zajímavou diskusi nad dětským herectvím (ale – jak bylo řečeno v jiné inscenaci tohoto dne, děti nejsou zdaleka tak křehké a nevinné, jak by se mohlo zdát), a já dodávám – ne vlastní vinou často musí vydržet mnohem více než dospělí. I proto jsou témata, která jim vybírá Lenka Tretiagová, jen zdánlivě příliš dospělá, obtížná k pochopení. Myslím, že forma, jakou se k nim děti dostávají, je taková, aby ji opravdu pochopily. Jde vždy o to nalézt správný klíč k interpretaci tématu. V tomto smyslu bylo zpracování Havlovy hry Zítra to spustíme, pro soubor skutečnou výzvou. Úkolem, který by – pokud by spočíval ve slovech – byl v podstatě nesplnitelný, získal

Co na to kritika?

smysl nalezením interpretačního klíče, který omezí množství slov na minimum (a výmluvně je nahradil pohybem různého typu a hudbou). Když navíc přidal nápad, který jedny nadchne a druhé naopak dovádí k absolutní zuřivosti, totiž využití typu chlapce s brýlemi, z jehož úst zní sofistikovaný havlovský jazyk zvláště vykloubeně, ale zároveň moudře, dochází k tzv. efektu Greta Thunbergové. Alois Rašín i jeho Karlička se v Republice objevují ve zcela jiném – hravějším světle – než když je hrají na vážno dospělí. Tady se tančí, dělají se silácké kousky, například když Rašín vystoupá po zádech své ženy jako gymnasta do nadlidské výšky. Podobná hravost mě bavila i v dalších nápadech, kdy z bedny do slova vyubublává a zhmotňuje se myšlenka, či když děcka v náznaku dobových kostýmů z 20. let zpívají hašlerovské songy a tančí pepické tance z předměstí nebo cvičí jako mladí sokoláci. Tretiagová se svou company dokáže dobře stavět napětí, vystupňovat je k dojemnému (kýčovitému?) konci se zpíváním hymny. Ano, já jsem při hymně vždycky dojatá, pro-

stě to mám v krvi. A vlastně přiznávám, jsem ráda, že mě v dnešní době stále ještě něco dokáže dojmout...

Druhá inscenace reagující bezprostředně na společensko-politickou situaci dneška má přímo globální dosah, a těžko se vymlouvat, že se nás to – jak dospělých, tak dětí – netýká. A z toho, co předvádějí děti na jevišti, cítím toto téma jako opravdu prožitě, i když opět stylizované režisérkou do sofistikované hravosti, tentokrát s nafukovacími temnými kruhy, které zároveň symbolizují nebezpečí i jakousi naději na bezpečí. Koncept krátkého představení, v němž samozřejmě jde i o dojetí obecnosti, je oprávněný. Jak jinak apelovat na diváky, aby si uvědomili věci závažné?

Jana Soprová

Světlo do temnoty

Děti, mládež, dětské divadlo, politické divadlo, angažované divadlo, divadlo-postoj, divadlo-názor – jde to dohromady? Bude tu asi věčný spor, zda děti (a od jakého věku) na jeviště patří, co – a jaké divadelní nástroje a postupy – jsou jim vlastní či dokonce správné pro práci s nimi, kam už dosáhnout nemohou či kam sahat nemají a co v divadle je už dokonce manipulace jimi. Nevím, nedokážu být arbitrem těchto sporů, jichž jsem – svého času dokonce jako prezident českého centra ASSITEJ (tedy mezinárodní organizace divadel pro děti mládež) – zažil bezpočet a vždy s nejasným,

nejednoznačným koncem. Každý si řekl v těchto sporech své a zůstal na neměnných pozicích. Jeden, že děti na jeviště nepatří, jiný, že divadlo s dětmi a pro děti je svébytná divadelní kategorie, pro kterou platí jiná měřítká než pro „obyčejné“ divadlo, a další zas, že divadlo je jen jedno, a jak, kým a pro koho vzniká, by měl člověk řešit jen v rámci dané inscenace, daného projektu. A ničím jiným se nezatažovat.

Dejme tedy tyto teorie pro tentokrát stranou. Obě včerejší produkce **Tanečního studia Light** z Prahy byly velmi dobře režijně - rozuměj vědomě, řízeně,

s jasným a dotaženým záměrem – i pohybově (rozuměj práci s různými postupy tanečního a pohybového divadla) a současně i dramaturgicky, hudebně a textově připravené i provedené (technické problémy v úvodu prvního představení nepočítáme). Herci – děti, resp. mládež ve věku od cca deseti (či možná dokonce míň) let po teenagery – byli dobře pohybově a tanečně i hlasově a pěvecky – včetně sborového zpěvu – vybavené, čehož si byla režisérka Lenka Tretiagová vědoma a dokázala toho využít. Možná to dokonce byla tak trochu na závadu. Místo autentického divadla, divadla s osobním nasazením, jež si zvolená témata – a především druhá produkce – tak trochu žádají, sledujeme vysoce „vystajlované“, možná až přehnaně perfekcionista pohybové divadlo, evidentně řízené dospělými tvůrci, bez – pro takové divadlo myslím nutného – osobního vkladu či viditelného zaangażování aktérů. Mluvím teď o politickém divadle, jak jsem obě produkce vnímal. Tedy o divadle, za kterým by měl herec (ať už je jakéhokoli věku) stát každým coulem, každým svým „já“.

Ale to trochu předbím. První produkce – **Republika na nás čeká aneb Kde domov můj** je divadelním reader's digistem Havlovy hry **Zítří to spustíme**, jež byla poprvé uvedena v roce 1988 jako součást celku scénického čtení Divadla (Husa) na provázku a HaDivadla **Rozrazil aneb O demokracii**. Tretiagová si vybrala několik pasáží s Aloisem Rašínem a pár dalších situací kolem událostí v Praze dne 28. října, jež zasadila do světa (či atmosféry) staropražských písniček. Vzniklo vtipné, živé pásmo, ve kterém se tak trochu nostalgicky, tak trochu starosvětsky a tak trochu vlastenecky, ale s dostatečnou ironií a odstupem rekonstruují historické události onoho dne, jež vyvrcholí Rašínovým slavným půlstránkovým textem – prvním zákonem o zřízení samostatného státu – a zpěvem české části československé hymny (nevím, kdy přesně se slovenská část k české připojila a jak je tomu v Havlově textu, ale ať je tomu jakkoli, myslím, že inscenační měli zvolit celou hymnu, jde o úplný závěr inscenace a připomínku vzniku Československé republiky, nikoli jen České – ale to jen na okraj). Celkově ono pásmo – stejně jako přístup všech aktérů – působilo mile až dojemně, především manželé Rašínovi a Rašínova doutnající a záhy se probudivší „myšlenka“ schovaná v truhle v podání klučiny připomínajícího svou suverénností byvší dětskou filmovou star Tomáše Holého.

Druhá inscenace po dvacetiminutové pauze byla již jiného kalibru – po mnoha stránkách odvažnějšího, společensky skutečně angažovaného, aktuálního divadla. Autorská **Modlitba (za černé duše)** v podání velmi mladých tanečnicků/performerů evokovala díla čínského výtvarníka Aj Wei-Weie, především jeho nafukovací člun s postavami uprchlíků v nadživotní velikosti **Zákon cesty** vystavený v roce 2017 ve Veletržním paláci v Praze. I Tretiagové inscenaci vévodí černá nafukovací guma coby symbol člunů syrských uprchlí-

ků přes Středozemní moře. Tentokrát je to děsivý mnohastupňový sloup – snad maják, možná symbol dlouhé cesty – vytvořený z černých duší kol nákladků a stojící v úvodu produkce uprostřed scény, který se v jednu chvíli – když uprchlíkům přestává „svítit naděje“ – zřítí. Sledujeme jejich – tancem a prostředky pohybového divadla zpracovanou – úmornou cestu, radost z dosažení břehů Středozemního moře a následné zoufalství z (ne) dosažení cílů jejich poutě, tedy nalezení nových domovů, nové vlasti.

Ústředním motivem inscenace je vztah dvou sourozenců, skrze něž Lenka Tretiagová a její herci evokují bezbrannost a vzájemnou lásku a loajalitu obětí, jež – vystaveny nutnosti útěku ze svých domovů v důsledku občanské války – jsou ponechány napospas samy sobě, vystaveny nezájmu většiny států Evropy včetně České republiky. Věřím v jiný, „lepší“ svět, kterého se jim ale nedostane. Místo, abychom jim – coby bohatší část světa – poskytli přístřeší a azyl, necháváme je existovat (pokud vůbec) v zoufalství, bídě a nejistotě.

Je to jistě naivní pohled a situace uprchlíků má mnoho rovin a problémů, ale co jiného může umělec dělat, než apelovat na humanitu v nás jako součásti bohaté civilizované společnosti, jež si ale příliš snadno „myje ruce“, odvrací svůj zrak jinam? Bylo to adresné, varovné představení, za které –

aspoň za sebe – musím Lence Tretiagové a jejímu týmu poděkovat.

Po představení (alespoň tom prvním, které jsem navštívil) předstoupila před diváky a řekla jim: *Naše inscenace je reakcí na to, že ČR odmítla přijmout padesát syrských sirotků z řeckých uprchlických táborů. To, co jste viděli, je názor a reakce dětí, které hrály toto představení.* Pro mne naprosto dostačující důvod nejen pro vznik této inscenace, ale i pro angažování do ní právě této věkové skupiny aktérů. Právě oni nejlépe dokážou pocítit, co tito uprchlíci bez rodičů a rodin prožívají, a vcítit se, o co jde. Právě tímto přístupem a touto prací vede Tretiagová své svěřence k občansky angažovaným postojům, vychovává je k osobnostem s citem pro druhého – byť třeba cizího a neznámého – člověka jako respektováníhodné bytosti, jež si zaslouží náš zájem, respekt a – je-li v nouzi – naši pomoc. Ať už pochází odkudkoli.

A tím se vracím k úvodu svého textu: Takové divadlo s dětmi a mladými lidmi na jevišti patří, ať už je ve škále divadla a divadelních přístupů zařazujeme kamkoli. O autenticitě a pravdivosti či přesvědčivosti provedení – o němž jsem v úvodu pochyboval a stále trochu pochybuju – se bavme „až na druhém místě“. Přes některé výhrady jistě sentimentality, uhlazenosti a naivity jsem mladým hercům/tanečnickům/performerům vědomí tématu, o kterém hrají a proč, na 100% věřil. Je dobře, že tu tato inscenace byla.

Vladimír Hulec

ciplínu a dovednosti dětí. Cizina je tomu otevřenější a vstřícnější než u nás.

Při práci s dětmi vždycky padají otázky týkající se možné manipulace s dětmi, a zaslechla jsem i názor, že děti jen trpně plní to, co jim vymyslíte. Jak takhle názory vnímáte?

Dnes jsme točili rozhovor pro Českou televizi, kde se jich ptali, jestli jsem na ně tvrdá. Řekli: "No je, ale ještě tvrdší je na sebe..." Oni zkrátka dělají to, co vidí, a dělají to rádi. Mají hodně zkušeností s profesionálními herci a tanečníky, které si vybírám, aby věděli, kam jejich práce spěje, a měli zajímavé vzory. Snažím se, abych jim ta témata nepředkládala hotová. My jsme například strávili mnoho času s Petrou Procházkovou s filmy a fotkami, nebo s kameramanem Kratochvílem, který jel jako uprchlík na člunu. Takže mají přesné informace. Nenutím je dělat si názor, spíše jen hledám cesty. Říkám jim, že to, co chtějí říci, mohou říci tělem, a že nutně nemusejí umět ten názor pojmenovat.

To už mluvíme o druhé části vašeho představení Modlitba (za černé duše). Jedná se o téma velmi aktuální. Jak vznikalo?

Loni jsme dělali inscenaci Hlásná trouba o tom, jak se píšou v novinách nepravdy. A Deník N. se do ní přímo zamiloval a začal nás zvat na svoje diskuse, kde se mj. otevřelo téma, že naše vláda odmítla přijmout padesát dorůstajících dětí bez doprovodu. Děti to zaujalo, protože náš soubor čítá zhruba padesát lidí, a začaly samy přemýšlet nad tím, jaké by to bylo ocitnout se v takové situaci.

Zmiňovala jste, že byly problémy s premiérou...

Premiéra byla načasována na jaro. 8. března jsme ještě měli zkoušku v Duncanu, 9. března zavěli školy, a byl konec. Takže jsme hráli poprvé až tento týden v Neratově v Orlických horách, kde jsme to nějakým způsobem dotáhli do formy, kterou jsme ukázali v Hronově.

Jana Soprová

Co na to diváci

Skvěle připravený soubor po stránce verbální i pohybově. Velmi dobrá scénografie, i když minimální. Ideově je to ale zneužití roztomilosti dětí.

V Modlitbě opět skvěle připravení herci a velmi dobrá scénografie, ale jinak mě už dlouho nic tak dlouho „nenasralo“. Agitka, manipulace. Prostě nebrat.

Petr Háken

Ještě, že jsem se sem vecpala. Bylo to skvělé představení. Obě.

Eva

Absolutní kýč, tanečně slabé.

Jarda S.

Prostě jedinečné!

Anička z Chrudimi

Taneční studio Light Praha: Republika na nás čeká aneb Kde domov můj

Modlitba (za černé duše)

Vždycky mě na amatérském divadle (a konkrétně v Jiráskově Hronově) fascinovalo to sepětí profesionálních divadelníků s těmi amatérskými; dokonce se mi zdá, že mnoho profesionálů sleduje amatérské divadlo mnohem důkladněji, než sleduje řada amatérů divadlo profesionální. Proto je potěšitelné, že jsme se letos mohli setkat s tvorbou těch, kteří své dovolené a divadelní prázdniny pravidelně tráví tady s námi, jako jsou Milan Schejbal, obě dámy Fixovy či Milan Uhde. Na klíčovou otázku mnohých tritonských večerů odpověděla příbramská inscenace Balady pro banditu uspokojivě. Zabíli? Zabíli.

zah

Vychutnávám si klídek

Vysoká postava Michala Šturmana se mezi účastníky festivalu neztratí. Je jeden z těch, kdo už pár let jezdí pravidelně do seminářů, ale letos je tu v jiné „funkci“. A tak jsme si chvíli na schodech u divadla povídali...

Vzpomeně si, kdy jsi byl na Jiráskově Hronově poprvé?

Poprvé to bylo v době, kdy jsem byl v právku na Vyšší odborné škole herecké v Praze. To jsem začal jezdit na různé festivaly včetně JH. Teď to je asi sedm let. A vzpomínám, že mě tady zajímalo úplně všechno, byl jsem do divadla neskutečně zapálený. Viděl jsem úplně všechny inscenace. Nabízela se spousta seminářů a já jsem nakonec byl na vynikajícím semináři u Hanky Frankové.

Letos je to ale jinak?

Teď je to úplně obráceně. Hronov si užívám pořád stejně, ale nebudu tu na celý festival, jen na pár dní. Jsem moc rád, že tady máme dvě inscenace, a nemám potřebu stihnout úplně všechno. Hlavní jsou pro mě setkání s lidmi. Nesnažím se být tak zapálený jako kdysi. Vychutnávám si spíš ten klídek.

Změnilo se i to, že už nejsi student, ale profesionál. Co vlastně děláš?

Jsem vystudovaný činoherní herec, ale v současné době jsem v angažmá v loutkovém divadle, v Divadle Spejbla a Hurvínka, kde působím už třetí rok. Zároveň spolupracuji s amatérským souborem KoMa, kde režíruju a napsal jsem pro tenhle soubor dvě hry. Z pohádky za pohádku a její paro-

dii, která se jmenuje Punková pohádka. Je to verze pro dospělé. Nebo aspoň 15+.

To jste dělali zároveň vážnou i parodickou verzi?

Ono to vzniklo náhodným, prazvláštním způsobem. Jednou jsme se sešli na zkoušce klasické pohádky, kde máme tři ženské postavy. Paradoxně jsme se sešli sami chlapi, všechny holky se omluvily s tím, že mají nějaké potíže, problémy, nemoce. Mě to tenkrát hůdně vytočilo, protože pět minut před zkouškou se mi takhle omluvily všechny. Tenkrát jsem vyslovil tu prokletou větu: "Stokrát radši bych to chlapi dělal s váma, než s holkama." Kluci drapli scénáře a řekli: "Tak jo, pojďme to zkusit." A začali číst. Všichni jsme se u toho neskutečně bavili, a když jsme dočetli až do konce, byli jsme úplně mrtví smíchy. Mě to nadchlo: "Hele, pojďme to opravdu udělat, tohle musí před lidmi!" Takže vlastně vznikla inscenace na přidanou, takové rozloučení na konci sezóny, původně jen jako taková sranda na nás, na naši inscenaci, na naše divadlo. A chtěli jsme jít od toho. Ale mělo to tak obrovský ohlas, že jsme v další sezóně hráli znovu a ještě jednou. A pak došla nabídka, pokud si chceme tuhle pohádku zahrát na Hronově, je tady možnost. Nebyli jsme proti, a tak je Punková pohádka tu. Přijďte se dnes podívat do parku! Nejprve hrajeme klasickou verzi pro děti a potom verzi pro dospělé.

Ptala se Jana Soprová

K Jiráskovu Hronovu patří pravidelně mezinárodní zasedání AITA/IATA, obvykle se sem sjíždí alespoň na jeden den účastníci z různých zemí. Letos to samozřejmě bylo jinak. Jak informoval Karel Tomas, uskutečnilo se tentokrát zasedání on-line. Z 33 účastníků se ho zúčastnilo 21 a pánové, kteří komunikovali z Hronova (Karel Tomas a Jožo Krusula), zažili lehce stresující chvíle. Jednak se prý přetahovali o nabíječku, neboť jejich notebooky byly „nedobité“ a hrozilo, že jim počítač spadne. Přenos trávili v budově ZUŠ, kde se je podařilo zamknout. Vše ale nakonec dobře dopadlo... Na snímku Karel Tomas ukazuje na organizačním štábu, jak si podomácku vyrobil hlasovací lístek YES/NO. Ve chvíli, kdy jej zachytil fotograf Ivo Mičkal, byly oba názory ještě na jednom papíru...

Ring volný

Kýč na n-tou

Upozorňuju, že nekritizuju, „kdožetosevybral“. Ta inscenace – mám na mysli Gedeonův uzel Divadla Prkno z Veverské Bítýšky - je režijně zkušeně a sofistikovaně a herecky pečlivě a důsledně, přitom k tématu citlivě a věrohodně zpracovaná a zahrnaná. Problém vidím v samotné předloze, respektive v typu literatury, jež toto drama zastupuje.

Autorka vhodí do jednoho kotle všechny možné přísady, které jsou na pořadu těchto dnů, od dětské šikany přes aroganci pedagogů a školního systému po homosexualitu, názorovou nepřizpůsobivost či autismus (v předloze je dokonce ona „vyloučená“ rodina černošská), to vše semele do emoce vydírající polívky zoufalství matky nad mrtvým synem a bezradnosti v životě neúspěšné učitelky nad sebou samou i nad danou situací a upeče z toho přeslazený dort vymáčkávací z diváka slzy zoufalství a (falešného) citu. Je to zkrátka kýč na n-tou, kterému je dobré se v divadle na sto honů vyhýbat. Patří do bulváru a do červených knihoven, nikoli do artových produkcí.

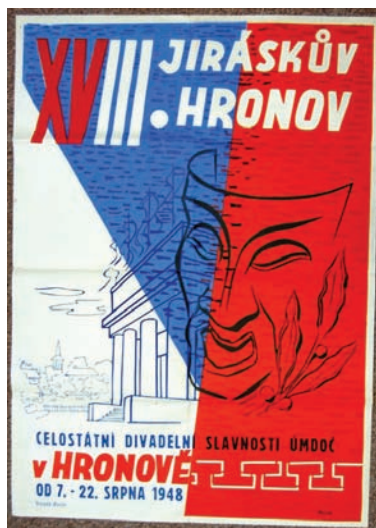
Vladimír Hulec

Křest Almanachu 90. Jiráskova Hronova

Zakázaný Jiráskův Hronov 1944

Třikrát o Jiráskovi

1) Alois Jirásek kromě své spisovatelské a pedagogické činnosti zasáhl i do politiky. Byl

- Poslancem Revolučního národního shromáždění Republiky československé
- Poslancem strany mladočeské
- Senátorem Národního shromáždění

2) Alois Jirásek byl nominován na:

- Pulitzerovu cenu
- Nobelovu cenu
- Cenu Klementa Gottwalda

3) Alois Jirásek se ve svých knihách nevěnoval období:

- Husitství
- Obrození
- I. světové války

Soubor na schodišti Jiráskova divadla před položením věnců na Mistrův hrob

Trochu historie 3.

Jak jsme hodnotili

Diskuse o představeních byly vždycky součástí Jiráskových Hronovů. Hned poprvé, když jsme zahráli jako Mladá scéna své představení, jsem tak zažil podivuhodnou záležitost. Jeden z porotců tehdy vstal, prohlásil, že jsme ho dojali tak, že ztratil slova a nemůže mluvit a že nám proto zazpívá. A spustil jakousi lidovou písničku. Jinak ovšem na počátku mého porotcovského působení ty diskuse byly „masovou“ záležitostí, šla se celá porota a všichni amatéři, kteří chtěli, a mluvilo se. Někdo z poroty byl přirozeně vždycky pověřen, aby ten rozhovor zahájil a potom se jednotlivě přidával, kdo chtěl. Jenže se stále více ukazovalo, že na těchto masových shromážděních není čas a prostor pro podrobnější analýzu, která by šla

do hlubšího poznání a větších souvislostí. Přitom bylo stále patrnější, že to je zapotřebí, neboť s tím, jak se na programu JH objevovaly stále komplikovanější studijní inscenace, byly nutné obsírnější a rozsáhlejší rozborry. A tak se začalo hledat nějaké rozčlenění. Nebylo snadné najít nějaký klíč, podle něhož by se tohle dělení provádělo. Pokud se pamatuji, jednou bylo odborné, tj. - scházeli se k diskusi herci s herci, režiséři s režiséry atd. atd. Brzo se od toho upustilo a přišlo dělení podle krajů. Protože cílem bylo diskusi zkvalitnit, tak se začaly hledat i další reformy. Nastoupili do těchto klubů podle okresů a krajů moderátoři, což byli zkušení znalci nejen amatérského divadla, ale často i profesionálové nebo přinejmenším lidé zabývající se soustavně a systematicky divadlem, kteří měli tak říkajíc „předpřipravit“ diskusi. Předtím večer se účastníci zasedání poroty a pak měli problémy a otázky, které na něm zazněly, předložit plénu „svého klubu“. A až přijdeme my porotci, tak nám sdělit, k čemu se před naším příchodem došlo a my jsme jako ti modří měli celou záležitost objasnit. Vzpomínám na tento způsob rozhovoru nerad; ostatně se dost brzo zjistilo, že to nevyhovuje nikomu. A tak se to zrušilo a padlo zásadní rozhodnutí: zůstanou zachovány dosavadní kluby, ale každý bude moci jít, kam chce. Brzo ovšem nastala jistá potíž: někteří porotci byli jako vedoucí

těchto klubů oblíbeni, a proto měli své místnosti přeplněné, jiní měli prázdno. Pokusy řešit tuhle nespás vedly k podivnostem, jež byly směšné.

Poroty měly ovšem ještě jednu funkci: udělovaly ceny a jiná uznání jak kolektivům, tak jednotlivcům. Postupně se tato záležitost začala omezovat, jeden z významných funkcionářů – nikoliv divadelník, ale politik – dokonce mluvil o inflaci, takže se ceny začaly omezovat, a nakonec zmizely úplně. Ono to ovšem souviselo ještě s něčím velice závažným: jak se JH stal „divadelní žatvou“, bylo a je stále obtížnější najít taková kritéria, která by dovozovala jednotlivé inscenace srovnávat – a to, pokud možno spravedlivě. A tak jsme byli rádi, že ceny zmizely. Ale byly ještě další, neméně závažné, ne-li závažnější důvody.

Pokud byl JH především a vlastně pouze činoherním festivalem, tak se dal chápat jako závěr soutěžního tažení souboru – od okresu, přes kraj a někteří si možná ještě vzpomenu, že byly tak zvané „mezikrajové“ přehlídky – a pak ta pouť skončila v Jiráskově hronovském divadle a mohla se inscenace nějak

ocenit. Jenže postupně bylo jasné, že už to tak není. Z vlastní porotcovské zkušenosti vím, že činohra postupně měla závěr jinde – kdysi na Třebíči, kde se dalo porovnávat – a pak nominovat či doporučit přední zástupce činohry na Jiráskův Hronov. Některé druhy amatérského divadla to však ani moc nechtějí, třeba amatérské loutkové divadlo má svou Loutkářskou Chrudim a na JH se doma necítí. Pokusili jsme se po roce 1989 tomuto vývoji čelit tak zvaným Problémovým klubem, kde jsme ani nechtěli rozebírat jednotlivé inscenace, ale spíše je zařazovat do celkových – nejen našich – divadelních tendencí a trendů. Někdy se nám to dařilo, jindy ne. Ale brzo bylo zřejmé, že vedle našich celosvětových souvislostí si amatéři přejí sami o představeních mluvit a vyslovovat se; vznikl další diskusní seminář.

Budu-li upřímný: zažil jsem forem diskusí na JH hodně, ale žádná není ideální a asi se ani najít nedá. Ale Jiráskův Hronov bez nich být nemůže. A nechce.

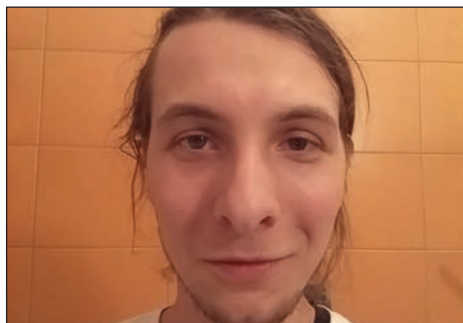
Jan Čísar

Volná tribuna 1973

Místo nasáklé tvůrčí energií

Na Jiráskův Hronov dorazil Filip Stuchlík už popáté – nemá to daleko – v Náchodě, odkud pochází, chodil na gymnázium, kde začal hrát divadlo, a nakonec i režirovat. K tomu se několik let věnoval improvizaci ve skupině Paletáci a prošel různými divadelními semináři. I o tom je náš rozhovor.

Na gymplu jsi hrál pod vedením Štěpána Macury v DREJGU. Kdy tě napadlo vyměnit herectví za režii?

To bylo někdy před maturitou. Režisér Štěpán Macura tehdy udělal takový nástřel, dramaturgickou práci, kdy zpracoval téma „pád“ – ať už společenský pád, civilizační pád, pád morální, fyzický, fyzikální – a my herci jsme sbírali informace. Byla tam autonomie, protože jsme to měli rozdělené do několika relativně samostatných scének, a tam jsem si poprvé vyzkoušel, co to je dávat do toho něco tvůrčího. Nějak mě to chytlo a s kamarádem říkal, že je škoda, že jsme to nedotáhli dál a že by nebylo špatné to trošku dorazit. Po čase mě oslovil Macura, že bych si mohl založit odnož DREJGU. Tak vzniknul FEJG. Najednou jsem měl soubor lidí, kteří chtěli hrát. Bylo potřeba něco začít vytvářet. Takže se to prostě stalo...

Jak s herci pracuješ?

Obecně po nich chci hodně různých cvičení, která jsem posbíral na různých workshopech, v Hronově i jinde, pro rozvoj hereckých dovedností a hlavně proto, abychom uměli spolupracovat jako skupina, jako tým, jako divadlo. Někteří měli třeba ze začátku ostych určité věci dělat. Ve chvíli, kdy jsem viděl, že někdo je třeba citlivější, tak není špatné si s tím člověkem pokecat u vína, u piva. Spíše než jako režisér se cítím jako autor. Já moc režirovat neumím. Většinou mám nějakou myšlenku, která mi připadá zajímavá, která musí ven, pak se to nějak snažím uplácat a režie, ta tam taky musí být, aby to bylo trochu koukatelné.

Jsi tedy i autorem některých her. Jaké to je, vidět, co jsi sám vytvořil, už zpracované?

Já jsem toho neudělal moc, jen pár věcí, jsem takový líný tvůrce. Nejvíce se mi vrylo do paměti inscenace *Já!*. Fungovalo to tak, že jsem nejdříve měl myšlenku, kterou se hodně zaobírají absurdní dramata – že spolu mluvíme, ale ve výsledku to není skutečný dialog. Vypovídá to o tom, že člověk pořád myslí na sebe a vlastně uspokojuje jen to,

co sám potřebuje. Několik měsíců jsem si se svým souborem o tomhle tématu povídal, ujasňovali jsme si, jestli na to máme stejný názor. Během toho si herci tvořili charakter, postavu, kterou budou schopni zahrát, která pro ně bude výzva, ale ne moc. A až po půl roce, nebo ještě déle, jsme začali vytvářet něco s těmi připravenými postavami. Já jsem měl myšlenku, lehce jsem to korigoval zvenku. Ale spoustu situací vymysleli oni. Několik měsíců jsme improvizovali a oni si vytvořili dialogy, které byly neuvěřitelně nosné. To je pro mě dobrá práce. To je totiž největší problém mé autorské práce, že ji neumím dotahovat do dialogů.

Využíváš tedy při režirování improvizaci?

Určitě, já bych hrozně rád řekl, že jsem to vymyslel, ale on to určitě už někdo udělal. Dělam něco, čemu říkám improvizovaná režie. Improvizaci tak nějak odmalíčka doplňuju a vyvažuju neznalost tématu, nějakou neschopnost. I v režii se to děje. A ty svoje herce vedu taky k improvizaci. Stalo se třeba, že jsem hodinu před začátkem jedné reprízy změnil konec a herci museli být schopni to prostě odehrát. A oni to odehráli.

Dobrá práce.

Mám prostě talentované děti.

Na Jiráskově Hronově jsi už po několikáté, potkáváš tu staré známé?

První dva roky jsem hlavně poznával nové lidi. Říkal jsem si, co já tady budu dělat, vždyť tady nikoho neznám... Ale je to tady úžasně otevřené, takže mě okamžitě vzaly různé partičky mezi sebe. Točí se tu stejných lidí. Občas někdo zmizí a někdo zas přijde, ale je tady stálé jádro.

Prošel si několika semináři. Čerpáš z nich při své práci?

Určitě ano. Jedna část jsou semináře, další je ta, že tu lidi chodí na divadla, a taky to, že tady člověk prostě je. Bavili jsme se o tom včera s lidmi, které znám ze semináře praktické režie, že je to tady z nějakého důvodu nasáklé tvůrčí energií. Když jsem tady, tak napíšu texty, které bych v životě nevytvořil. Rozhodně z toho čerpám. Už jenom z té atmosféry. A taky sbírám různé přístupy, cvičení a trošku se mi ozřejmují divadelní principy, které by bylo dobré v tom divadle mít, aby se na to dalo koukat. Na začátku to bylo takové, že jsem něco tvořil a říkal jsem si, to je jasné, to diváci musí pochopit, ale ono to funguje jinak. Takže to jsou věci, které se tak nějak učím. A právě Hronov v tom hraje velkou roli.

Veronika Matúšová

Den lidových tradic a tradičních lidových řemesel v parku Aloise Jiráka by měl založit novou tradici společenského kulturního života v Hronově, spojenou práce s festivalem Jiráskův Hronov. V letošním roce úspěšně odstartovala lidová slavnost spojená se zajímavými ukázkami starých dovedností, ať už jde o bílou krajku, výrobu hraček, košíkářství, tkaní či gastronomické speciality. Zájem byl velký, byť ho limitovala omezená kapacita určená hygienickými předpisy. Náladu to ošem nikomu nezkažilo, první ročník slavnosti, na níž přispělo grantem ministerstvo kultury, s vydařil.

Uvidíme, uslyšíte...

Pondělí 3. srpna

Taneční divadlo BUFO
a Blok pantomimy a pohybového divadla
M. Pacek: TADÁDA DIB TADÁDA
Jiráskovo divadlo 16.30 a 20.30

Divadelní soubor Klas Klášterec nad Ohří
Mate Matišić: Kněžovy děti
Sál Josefa Čapka 14.15 a 22.00

Statické divadlo Ostrava
Párek
Sál Josefa Čapka 17.30 a 19.45

OFF Program
Divadlo NAVĚTVI
Dlouhý, Široký a Bystrozraký
park Aloise Jiráska 15:00
KoMa: **Z pohádky do pohádky**
park A. Jiráska – v trávě 16.45
KoMa: **Punková pohádka**
park A. Jiráska – v trávě 18.45
Divadlo LŮZA Hradec Králové
Zadlužená princezna
park A. Jiráska – v trávě 21.45

Koncert
Promile park A. Jiráska 20.30
Warování park A. Jiráska 23.00

Tvořivá dílnička
15.00–18.00 stánek v parku A. Jiráska

Výstava Politické kresby Josefa Čapka
1933–1938 v historickém prostoru Papírny,
bývalého mlýna rodiny Čapkovy 13.00–18.00

Malování na kameny 10.00–15.00
Přednáška Hasana Zahiroviće
Bílá nemoc Karla Čapka 17.00
obojí Městská knihovna Egona Hostovského

 Zpravodaj
90. Jiráskova Hronova 2020

Vydává organizační štáb.

Redakce:

Jana Soprová (šéfredaktorka), Jan Švácha,
Vladimír Hulec, Michal Zahálka (redaktoři),
spolupracovníci redakce Jan Duchek,
Veronika Matúšová,
Ivo Mičkal (foto), Michal Drtina (grafika a zlom).
Neprošlo jazykovou korekturou.
Stránky festivalu: <http://www.jiraskuvhronov.eu>
E-mail: jasop@centrum.cz

Divadlo Kvelb

Soutěž

Do redakce nám přistála fotografie z oficiálního zahájení s otázkou pro znalce významných osob Hronova a Jiráskova Hronova. **Kdo je ten pán v uniformě, který ozvláštnil skvadru politiků v oblecích?**

Jeho života ještě "zhavou současností", nikoli historii!
coveny ve filmu a v televizi. I. světová válka byla v době určité! proto, že tyto jeho historické romány byly zprádky svým románům z husitské doby a z doby obrození, 3) Alois Jirásek se věnoval historii, proslul především 32 svazků Jiráskových děl.
Z Gottwaldova podnětu ovšem v letech 1948–58 vyšlo ka, ale k moci přišel až v době, kdy už A. Jirásek nežil.
Klement Gottwald byl velkým příznivcem Aloise Jiráskova.
Pultterovu cenu by mohl získat pouze jako občan někdo, v letech 1918, 1919, 1921 a 1930.
2) Na Nobelovu cenu byl Alois Jirásek navržen dokonce mžádní.
Republiky československé a senátorem Národního shromáždění stápany, do politiky však vstoupil později a stal se po 1) Alois Jirásek byl v mládí příznivcem mladočeské **Vylustění kvízu**

VIN WIN

Milé vinice, milí viníci,

letošní degustační zkušenosti nás zatím pozitivně překvapily, a proto jsme plni naděje a optimismu nakráčeli do Tritonu. Jsme si jisti, že informace právě z této jámy lvové jsou pro vás nejpraktičtější a také, jak jsme přesvědčeni, pomohou zachránit nejvíce lidských životů.

Ryzlink rýnský, suché, zemské víno, Morava – rozlévané (a nikdo se nediví)

Barva: Ve tmě nesvětélkuje.

Vůně: Velmi důležitou úlohu hraje čich v ochraně organismu před otravou toxickými látkami (Mourek, 2005, s. 158). K neznámým substancím nečicháme přímo, ale dvěma či třemi pohyby dlaní nad zkumavkou k sobě přivaneme vzduch. Ani to nedělejte, ostrý závan nakvašených jablek ucítíte i z náměstí a při příznivém větru přitáhne octomilky až z Polska.

Chuť: Měla babka čtyři jabka a teď má už jen migrénu. I když usrknete jen trochu, bude vás tohle pítí provázet fantomovými bolestmi ještě i po půllitru vody a dialýze, slabší povahy po probuzení z umělého spánku. Kyselinka je spíše výraznější, přítomnost vanilkových tónů vyloučit nelze.

Servis: Servíruje se jako obvykle v kelímku, což je podle našeho názoru velmi nevhodné. Polypropylen není dost chemicky odolný a tento způsob, byť i krátkodobé uskladnění, zkrátka neustále hrozí ekologickou katastrofou.

Verdikt: Z rýnského ryzlinku nemá vůbec nic. Kdyby chtěl Francouz otrávit tchyni, udělá takovéhle chardonnay. Body? Jaké body?

Tramín červený, polosuché, Maďarsko – rozlévané

Barva: Slunečnicová žlut.

Vůně: Bohatá, kořenitá, parfémoidní, s bezovými tóny.

Chuť: Ačkoli je víno polosuché, chuť není cukrem ubita do bezvědomí. Prdelatost, kterou tramíny nezřídka trpívají, se udržela v rozumných mezích. Trochu kyselinky by vzorku slušelo. Zejména při opakovaném pití (a to se u tohoto tramínu stát může) by mohl mdlý projev zesilovat a zprvu příjemné popíjení by se mohlo zvrhnout ve zdlouhavé vinné plahočení.

Verdikt: 65 bodů ze 100. Nehledáte-li bezprostřední osvěžení, ale substanci na pomalé celovečerní uucáváání, může to být pro vás dobrá volba.

V Tritonu jsme ochutnali všechna bílá, co jich v nabídce bylo, a s potěšením jsme zaznamenali odraz ode dna. Většina vzorků byla s opatrností pitná, ryzlinku však doporučujeme se vyhnout. Následující deštivé dny ukáží, zda červená budou tento blahý trend kopírovat.